

vist, at Forholdene ere forskjelligte paa Verne og i Sjælland; jeg vil gjerne indrømme det ærede Medlem, at der ofte i bedre Egne kan findes Steder med 1 Eder Hartkorn, som egentlig ikke kunne kaldes Gaarde; men det ærede Medlem ved ligesaagodt som jeg, at der i Sjælland er mange Gaarde, som have mellem 1—2 Eder Hartkorn, til hvilke der hører 50—60 Eder Land, og som ere ikke ubetydelige Gaarde, og jeg kan ikke tro, at de ikke skulde være Fæstetvang undergivne. Jeg kunde ønske af de Sagkyndige, navnlig de ærede Herrer Jurister, at høre oplyst, om en Gods-eier kunde frigjøre sig fra at bortfæste en saadan Gaard, som altid har været Gaard. — Forvrigt blev jeg, da jeg læste Lovforslaget, noget forbausset ved at se det første Stykke af § 8; men jeg maa jo vistnok have misforstaaet det, idet jeg først antog, at det var Meningen, at Godseierne skulde have Ret til at indtage saamegen Jord, som de fandt Behag i, til fri Raadighed som Hovedgaardsjord; det maa vel forstås saaledes, at det er en tiende Del af Hartkornet, som her menes, istedetfor at der i Loven af 19de Februar 1861 er nævnt hver tiende Gaard, hvilket ogsaa bestyrkes ved den ærede Ministers Udtalelse ved Lovens Forelæggelse. Jeg skal ikke videre forlænge Diskussionen.

Brock: Jeg kan ikke nægte, at Slutningen af den ærede første Talers (Estrups) Foredrag unægtelig maatte gjøre det samme Indtryk paa mig, som jeg nys horte, at det havde gjort paa den ærede Landstingsmand, der nu satte sig (Scholer), nemlig at den ærede første Taler endnu stedse stod paa det samme Standpunkt, som han indtog i forrige Samling, og at han fuldstændig brød Staven over det foreliggende Lovforslag. Men jeg kan ligeoverfor dette Indtryk paa den anden Side ikke tilbageholde den Bemærkning, at jeg, medens jeg opmærksomt fulgte den ærede første Talers Kritik af dette Lovforslag i det Enkelte — og det maa jo dog være paa denne samlede Kritik, at han mente at kunne støtte sin Fordømmelsesdom over Lovforslaget og al kunne komme tilbage til en Udtalelse fra forrige Samling, at det hele Lovforslag gik ud

paa en ensidig Tendenslov — kan havde af Anledning til at glæde mig. Det forekom mig nemlig, at hans Kritik med Hensyn til Detaillen af Lovforslaget vel indeholdt mange dadlende og mange maaste ogsaa rigtige og sunde Bemærkninger, men at den dog var en ren og ubelukkende Detailkritik, medens derimod Principerne i Lovforslaget — og det var jo dem, som der i forrige Samling væsentlig blev kæmpet om — anerkjendtes eller dog lodes uanfægtede. Vi hørte jo vel med Hensyn til enkelte underordnede Punkter i Lovforslaget udtale, at de skulde være nye, og at de ikke skulde være i fuldkommen Samklang med den hidtil gjældende Lovgivning. Men det er da i og for sig ikke en Mangel ved et Lovforslag, at det indeholder noget Nyt; dersom dette Nye blot tillige er noget Godt, saa er det vel i sin Orden, at man optager det. Og, naar man kommer ind paa Behandlingen af en Materie, der hidtil kun har været meget lidet behandlet af Lovgivningen i dens Helhed og Almindelighed, og for hvilken Retsreglerne derfor væsentlig kun grunde sig paa Betragtninger over og Slutninger fra enkelte spredte Lovbud, og naar man ønsker at skabe faste Regler eller Sikkerhed med Hensyn til et saadant Kaos, da er det vel overhovedet ganske naturligt, at man ogsaa kommer til at se saadanne Sider af Retsforholdet, for hvilke man man maa ønske at give nye Regler.

Jeg for mit Vedkommende kan naturligvis ikke andet end glæde mig over, at det foreliggende Lovforslag er kommet frem. Jeg tror ikke, at det er muligt for Nogen af os at glemme Situationen, som den var fra forrige Samling. Situationen var jo den, at der i den forrige Samling fra Regjeringens Side blev indbragt et Lovforslag, der gik ud paa at vedligeholde Udviklingen i Fæstelovgivningen, nemlig et Lovforslag, indeholdende nærmere Bestemmelser om de lange Forpagtninger af Bøndergaarde, og at der samtidig med det kom et andet Lovforslag til os fra det andet Thing, hvilket indeholdt en Række af indgribende Forandringer i hele Fæstelovgivningen. Dersom det nu var dette sidste Lovforslag, der atter forelaa her idag, ja, da kunde jeg forståa den af den ærede første